

מאמר בראשית ברא – ה'תשל"ה

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקל"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא-לאור לש"פ בראשית, מבה"ח מרחשון, ה'תשפ"ב

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושתים לבריאה

שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

הילדה חנה שתחי

לרגל הכנסה לעול המצוות

כ"ח תשרי, ה'תשפ"ב

ולזכות אחי ואחיותי

ברכה שרה לאה, שלום מתתיהו, תניא דבורה ועדינה רבקה

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' מנחם מענדל וזוגתו מרת חי' העניא שיחיו

גאָלדבערג

שלוחי כ"ק אדמו"ר זי"ע בפלאיא דל כרמן, מקסיקו

ולזכות זקניהם

הרה"ת ר' ישראל וזוגתו מרת שושנה שיחיו גאָלדבערג

הרה"ת ר' ליפא שמואל וזוגתו מרת מלכה שיחיו ברענאן

אעוררו בזה על ששמענו כ"פ מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע על ההכרח של כל אחד ואחד ללמוד בכל יום מפרשת השבוע שקורין בתורה בשבת הבא, ומה טוב עם פירוש רש"י, ומובן שזהו נוסף על קביעות עתים בתורה, שגם בזה מצווה כל אחד ואחד מאתנו, ומהם קביעות עתים בלימוד הלכות הצריכות בחיי היום יומים.

אינו מזכיר במכתבו ממצבו בהאמור, אבל תקוטי ע"פ סגנונו ומכתבו, אשר יש לו קביעות עתים גם עתה בלימוד התורה, אבל הרי בהנוגע לתורה ומצותי ככל שיהי המצב טוב בזה, הרי תמיד יש מקום להוסיף, שהרי תורה ומצות קשורים בהקב"ה שהוא אין סופי, ובפרט עתה שנמצאים אנו בחדש אלול חדש הרחמים ועת רצון.

בברכה לבשו"ט בכל האמור ולכתיבה וחתומה טובה.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת שבת בראשית הבעל"ט, הננו מוציאים לאור (בהוצאה חדשה ומתוקנת) מאמר ד"ה בראשית ברא, שנאמר בהתוועדות ש"פ בראשית, מבה"ח מרחשון ה'תשל"ה, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

כ"ד תשרי, ה'תשפ"ב,
שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2021 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5782 • 2021

Printed in the United States of America

ששמענו כ"פ מכ"ק מו"ח אדמו"ר . . ללמוד בכל יום מפרשת השבוע כו': ראה סה"ש תרפ"ג ע' 39 (וש"ג). תרצ"ז ע' 203 [218] (נעתק ב"היום יום" כה שבט). תש"ב ע' 27 (נעתק ב"היום יום" יט טבת). ובכ"מ.

קביעות עתים בתורה: ראה שבת לא, סע"א. טושו"ע (ודאדה"ז) או"ח סקנ"ה ס"א. יו"ד סרמ"ו ס"א. הלי' ת"ת לאדה"ז פ"ג ה"ד. וש"נ.

בחדש אלול חדש הרחמים ועת רצון: ראה טור או"ח רסתקפ"א. לקו"ת ראה לב, א ואילך. לג, א ואילך. ובכ"מ.

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחי

בני רבנו הזקן להשו"ע שלו, ויה"ר שהוא בסביבתו יהי הצנור והכלי להנהיג לימוד הנ"ל וזכות הרבים תלוי בו.

בברכת הצלחה.

ב

בי"ה, כ"ב אלול תשי"ט
ברוקלין

מר דוד מנחם שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו ממוצש"ק, בו כותב אודות השתתפותו בסעודת מלוה מלכה, ואשר עוררו אותו לכתוב אלי וכו',

וכיון אשר כל ענין הוא בהשגחה פרטית, אשר זהו מיסודי אמונתנו ותורתנו תורת חיים, [כמובן שהרי ישראל הם מאמינים בני מאמינים אשר השי"ת הוא בורא העולם ומנהיגו, וכמבואר הענינים גם בשער היחוד והאמונה לרבנו הזקן, הרי אי אפשר שיהי איזה ענין מעצמו, שאם בהנוגע לבשר ודם בעל שכל לא יעשה דבר מבלי כל תועלת, עאכ"כ אשר בסגנון חז"ל לא ברא הקב"ה דבר אחד בעולמו לבטלה],

ודאי אשר גם הזדמנותו לסעודה האמורה, וכתבו אלי – יש בזה איזה כוונה ותכלית, וכיון שהודיעונו רז"ל (מסכת קדושין בסופה) אשר בריאת האדם הוא כלשונם שם, אני נבראתי לשמש את קוני, בטח שהכוונה והתכלית בזה, קשורה עם עבודת הבורא, ז.א. בהנוגע ללימוד תורה או לקיום מצותי, שבזה גם הסדר אשר בכל דרכיך דעהו, וכמבואר הענין ע"י המורה הגדול הוא הרמב"ם הלכות דיעות פרק ג' והובא גם בשו"ע לפסק הלכה או"ח סי' רל"א,

זכות הרבים תלוי בו: אבות פ"ה מי"ח.

ב

מר דוד מנחם: שאפער, שיקאגא.
כל ענין הוא בהשגחה פרטית: ראה אג"ק ח"א אגרת צד. כש"ט בהוספות סקצ"ט ואילך.
וש"נ.

תורת חיים: נוסח התפלה (ברכת שים שלום).

מאמינים בני מאמינים: שבת צו, א.

בסגנון חז"ל לא ברא הקב"ה דבר אחד בעולמו לבטלה: שם עו, ב.

בכל דרכיך דעהו: משלי ג, ו.

תוכן המאמר

פירוש הבעש"ט, שראשית העבודה (בראשית) – לגלות (ברא) את הכוונה דשם אלקים ע"י ההתבוננות בנבראים דצבא השמים וצבא הארץ (את השמים ואת הארץ), נוסף על הפירוש הפשוט שגילוי אלקות צ"ל בשמים ובארץ.

הדעה המכרעת בפלוגתא אם שמים קדמו או ארץ קדמה – שבבריאה שמים קדמו (קדימת האין המהווה), ובשכלול ארץ קדמה, כיון שתכלית כוונת הבריאה הוא יש המזוכך (שהתהוותו בכח הא"ס שבספירת המלכות, אלא שצריכים לגלות זאת). ובעבודת האדם – שהתחלת העבודה היא לגלות את האלקות שבעיני שמים (שמים קדמו), תפלה ותורה, ואח"כ לגלות את האלקות שבעיני ארץ, הנהג בהם מנהג דרך ארץ, אך עיקר הכוונה היא העבודה בעיני ארץ, בירור וזיכוך העיניים התחתונים. אך גם בכללות העבודה ישנו הענין דארץ קדמה – ענוה ושפלות, שבזה הטביע הקב"ה את כח הצמיחה שמתגדלים בעבודתם (בדוגמת כח הצמיחה שבארץ), וההכרח בשלילת הרגש הישות, שהוא היפך האלקות.

ובכללות השנה – בשבת בראשית מתחילה העבודה המסודרת דיעקב הלך לדרכו מלמעלה למטה, שמים תחילה ואח"כ ארץ. ולפנ"ז ישנו הענין דארץ קדמה – בחודש תשרי, שענינו עבודת התשובה, ומרומז בסדר האותיות ד"תשרי", מלמטה למעלה.

בס"ד. ש"פ בראשית, מבה"ח מרחשון, ה'תשל"ה

(הנחה בלתי מוגה)

בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ¹. ומביא כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמרו ד"ה זה בהמשך דשנת תש"ה² (ויהי בשלושים שנה)³ שבת יבת בראשית יש שלשה פירושים. בקדמין⁴, שפירושו כתר. בחוכמתא⁵, שפירושו בחכמה. וברא שית⁶, שפירושו הששה מדות. ועז"נ בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, כפי שמביא לפני פירוש הבעש"ט, בראשית, תחלת העבודה היא ברא אלקים, היינו לגלות הכוונה דשם אלקים, והוא את השמים ואת הארץ, דאפשרות התגלות הכוונה דשם אלקים הוא ע"י ההתבוננות בשמים ובארץ, את השמים הם הנבראים דצבא השמים ואת הארץ הם הנבראים דצבא הארץ, ובהם ועל דם יודעים ומשיגים הכוונה דשם אלקים.

ויש לומר, שהפירוש את השמים ואת הארץ "דאפשרות התגלות הכוונה דשם אלקים הוא ע"י ההתבוננות בשמים ובארץ", הוא נוסף על הפירוש הפשוט שהגילוי אלקות (לגלות הכוונה דשם אלקים) צריך להיות בשמים ובארץ. וע"ד ב' הפירושים בענין עבודה שבלב⁷, שהעבודה צריכה להיות עם הלב, וע"י הלב. ועד"ז בנרוד⁸, שהגילוי אלקות צריך להיות בשמים ובארץ, וע"י השמים והארץ. והיינו, שע"י ההתבוננות באלקות שנמצא בשמים ובארץ [שהרי אלקים בגימטריא הטבע⁹, אלא שצריך לגלות את האלקות שבטבע, והוא ע"י ההתבוננות באלקות שבטבע, כמ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, ועד"ז מובן בנוגע לאלקות שבארץ], מגלים את האלקות שנמצא בשמים ובארץ.

- (1) פרשתנו א, א.
- (2) סה"מ תש"ה ע' 74.
- (3) יחזקאל א, א.
- (4) תרגום אונקלוס עה"פ.
- (5) תרגום ירושלמי עה"פ (ושם: בחוכמא).
- (6) זח"א ג, ב. טו, ב. וראה סה"מ תרל"ד ע' נד.
- (7) סה"מ תרצ"א ס"ע קכג ואילך. ה'ש"ת ע' 163. ספר השיחות תרצ"ה ע' 493 ואילך.
- (8) פרדס שער יב (שער התיבות) פ"ב. ראשית חכמה שער התשובה פ"ו ד"ה והמרגיל (קכא, ב). של"ה פט, א. תניא שעיהוה"א רפ"ו.
- (9) ישע"י מ, כו.

הוספה

א

בי"ה. טו' טבת תשט"ו
ברוקלין

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה"ר יעקב שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מז' טבת, ונהייתי ממ"ש שבנו שי נמצא עתה ולומד בישיבת תומכי תמימים בברונא, ויה"ר שברכות מיסדי הישיבה הם רבותנו נשיאנו הקי' זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע יומשכו ג"כ על בנו שיגדל להיות ירא שמים חסיד ולמדן, והוא וזוגתו שיחיו ירוו מכל ילידיהם שיחיו רוב נחת חסידותי.

לפלא שמקצר כ"כ בכתיבתו אודות התועדות יום הבהיר הוא י"ט כסלו, ובעיקר בהנוגע להחלטות טובות בפועל והשתתפות בחלוקת השי"ס...

תמי קצת בעיני אשר בהשיעורים שנלמדו שכותב אודותם אין שיעור בפרשת השבוע והעיקר בהלכות הצריכות בחיי היום יומים שהרי זה כל האדם את האלקים ירא ואת מצותיו שמור בפועל ממש, והרי לא כימים הראשונים ימינו עתה שכל אחד ואחת ראו בבתיהם איך להתנהג בחיי היום יומי ועתה צריך להודע מזה ע"י לימוד פעם ושתים עד שידעו הדינים עכ"פ הרגילים ביותר, והאריכות בדבר הפשוט אך למותר, וכבר כתבתי לכ"מ שאי איישר חילי הייתי מנהיג לימוד הלכות הצריכות בכל המוסדות חינוך הקטנים ביותר ואפילו הכי גדולים כי לצערנו חסרה ידיעת דינים הנ"ל במדה מבהילה, ובמילא חסר ג"כ במצות השם אשר לא תעשינה ובמצות ה' אשר תעשינה, ועיין ג"כ בהקדמת

א

מוה"ר יעקב: פרידריך, אנטווערפן. אגרות נוספות אליו — אג"ק ח"ט אגרת בתרצו. ח"י אגרת ג'פח.

התועדות יום הבהיר הוא י"ט כסלו: ראה גם אגרת אליו — אג"ק ח"י שם.

זה כל האדם את האלקים ירא ואת מצותיו שמור: קהלת יב, יג.

לא כימים הראשונים... עתה: ע"פ זכר' ח, יא.

וכבר כתבתי לכ"מ... לימוד הלכות הצריכות: ראה אג"ק שם אגרת ג'מח, ובהנסמן בהערות

שם. וראה גם אגרת אליו — אג"ק ח"ט שם.

במצות השם אשר לא תעשינה: ויקרא ד, ב. ועוד.

[אף שבכללות יותר, הנה מיד לאחר שמח"ת מתחיל הענין דויעקב הלך לדרכו, ועד שמצינו בדרושי אדמו"ר מהר"ש⁴⁶ שענין ויעקב הלך לדרכו מתחיל במוצאי יוהכ"פ], באופן דמלמעלה למטה, שמים תחילה ואח"כ ארץ. אך לפני"ז היא העבודה דחודש תשרי (שהוא חודש כללי, קודם התחלת העבודה המסודרת של כל השנה שמתחילה בשבת בראשית), שהיא מלמטה למעלה, שהרי ענינו של חודש תשרי הו"ע עבודת התשובה, שענינה והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה⁴⁷. וכמרומו גם בשם תשרי, סדר האותיות (ת' ש' ר') הוא מלמטה למעלה⁴⁸, שזהו ע"ד הענין דארץ קדמה. וע"פ האמור לעיל (ס"ג) שארץ קדמה בעבודה הו"ע הענוה והשפלות, היפך קליפת עמלק, יש לבאר גם מ"ש בראשית ברא אלקים, אלקים דייקא (ולא הוי' אלקים), כי, אין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק⁴⁹, וידוע שהשם שלם הו"ע הוי' ואלקים⁵⁰. ומשבת בראשית נמשך על כל השנה כולה, כמאמר רבינו הזקן⁵¹ שהארה משבת בראשית מאירה בכל שבתות השנה. וכיון ששבת ענינו תענוג⁵², נמשכים כל הענינים באופן של תענוג, ומזה נמשך גם הרחבה והרוחה בבני חיי ומזוני, ועד לקיום היעוד דירחיב הוי' אלקיך את גבולך כאשר נשבע לאבותיך⁵³, דקאי על ארץ קיני קניזי וקדמוני, בגאולה האמיתית והשלימה בביאת משיח צדקנו.

ומוסיף לבאר¹⁰, שג' הפירושים בתיבת בראשית הם ג' ענינים בתורה כו', וא"כ, מ"ש בראשית ברא אלקים, דתחלת העבודה היא מה שצריכים לגלות הכוונה הפנימית דשם אלקים, הרי הם ג' אופני וסוגי עבודה כו'. ולהיות דתורה ונשמות הנה שתייהם מושרשים בעצמות, וע"י שתייהם (תורה ונשמות) נשלמת הכוונה העליונה, הנה ג' ענינים אלו שבתורה, הם ג' אופנים המתגלים בנשמות כו'.

(ב) **וממשיך** במאמר¹¹ בביאור ענין שמים וארץ, שידוע הפלוגתא בדרז"ל¹² אם שמים קדמו לארץ או ארץ קדמה לשמים. דמהכתוב בראשית ברא את השמים ואת הארץ, הרי שמים קדמו לארץ. ומהא דכתיב¹³ ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים, הרי ארץ קדמה. ושניהם אמת כו'. וכפי שמסיים¹⁴ שהדיעה המכרעת היא, דבבריאה שמים קדמו, שהו"ע קדימת האין המהווה ליש המתהווה, ובשכלול ארץ קדמה, שהוא הזדככות החומריות מיש לאין, ובזה ארץ קדמה, להיות דיש המזוכך שהוא תכלית כוונתו ית' בענין הבריאה, הוא גבוה במעלה מן האין כו'.

וענינו בעבודת האדם, שהתחלת העבודה היא באופן שמים קדמו לארץ, והיינו, שתחילה צריך לגלות את האלקות שבעניני שמים, ואח"כ לגלות את האלקות שבעניני ארץ. וכך הוא סדר העבודה בכל יום, שהתחלה היא בעניני שמים, תפלה ותורה, מבית הכנסת לבית המדרש¹⁵, ואח"כ היא העבודה בעניני ארץ, הנהג בהם מנהג דרך ארץ¹⁶. אמנם עיקר הכוונה היא העבודה בעניני ארץ דוקא, שזהו הענין שבשכלול ארץ קדמה, ששכלול הו"ע גמר ושלמות הבריאה, שתכליתה הוא בירור וזיכוך הענינים התחתונים דוקא, שהו"ע הארץ, ע"י העבודה דאתכפא ואתהפכא, שהיא ביגיעה גדולה כו', ולכן יש בה העילוי דלפום צערא אגרא¹⁷. ונמצא, שהתחלת העבודה היא באופן שמים קדמו, ולאח"ז מתגלה מעלת העבודה בעניני ארץ דוקא.

ויובן הטעם הפנימי בזה, ע"פ המבואר באגה"ק¹⁸ שעיקר כח הא"ס הוא בספירת המלכות שעל ידה נעשית התהוות יש מאין

(10) סה"מ תש"ה שם (ע' 75).

(15) ברכות בסופה. שו"ע אדה"ז או"ח סקני"ה ס"א.

(16) שם לה, ב.

(17) אבות פ"ה מכ"א.

(18) ס"כ.

(11) סה"מ שם (ע' 76).

(12) חגיגה יב, א.

(13) פרשתנו ב, ד.

(14) במאמרים שלאח"ז — סה"מ שם ע' 90.

(50) חסר קצת (המו"ל).

(51) ספר השיחות תש"ה ע' 65.

(52) ראה ישע"י נח, יג. וראה טור ושו"ע אדה"ז או"ח ר"ס רמב.

(53) פ' ראה יט, ח ובפרש"י.

(46) סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תרלא.

(47) קהלת יב, ז.

(48) ראה זח"ב קפו, א. אור תורה להרב

המגיד סימן פג. אוה"ת בא ע' רסא. ע' רסב.

(49) ראה תנחומא ס"פ תצא. פרש"י בשלח שם, טז.

בעולמות ב"ע, שזהו לפי שנועץ תחלתן בסופן¹⁹. וכן הוא גם בארץ למטה, כפי שמביא במאמר¹⁴ שכח הצומח (שהוא בדוגמת יש מאין²⁰) הטביע הקב"ה בארץ ולא בשמים (שלא מצינו ענין זה בגלגלים כו'), לפי שסוף מעשה במחשבה תחילה²¹. אמנם, התהוות היש היא בדרך העלם והסתר הבורא מהנברא (וזהו הטעם להתהוות יש מאין ע"י ספירת המלכות דוקא²², לפי שבמלכות כח הפועל הוא בהעלם מהנפעל, ולכן נעשית עי"ז ההתהוות באופן שהמהווה הוא בהעלם מהמתהווה), אך עז"נ בראשית ברא אלקים גו' את הארץ, שצריך לגלות מה שנמצא בהעלם בספירת המלכות (ארץ). וזהו גם מה שלעתיד לבוא יהי' הענין דנקבה תסוכב גבר²³, ודוגמתו באדם עצמו, שהנשמה תהי' ניוזנית מן הגוף²⁴, שזהו מצד גודל העילוי שבעניני ארץ דוקא. ואף שענין זה יהי' לעתיד לבוא דוקא, הרי כל הגילויים דלעתיד לבוא תלויים במעשינו ועבודתינו²⁵ במשך שית אלפי שנין כו'.

ג) **ויש** להוסיף בזה, שהענין דארץ קדמה ישנו גם בכללות העבודה, כפי שממשיך במאמר¹⁴ בביאור הענין דארץ קדמה, שארץ בעבודת הוי' ענינה ענוה ושפלות, וכמו הארץ שהכל דשין עליה²⁶, ובארץ דוקא הטביע הקב"ה את כח הצמיחה להצמיח כל צמח, וכן הוא בכחות הנפש, שבשפלות וענוה הטביע הקב"ה את כח הצמיחה שמתגדלים בעבודתם כו', ולכן הנה יסוד ועיקר התחלת עבודת האדם שיתקרב לאלקות כו', הכל הוא ע"י ענוה ושפלות דוקא, וכמ"ש²⁷ מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח. וזוהי גם המעלה שיש בעבודה של אנשים פשוטים דוקא²⁸. וזהו מה שמצינו בפרטיות בנוגע ללימוד התורה, שהתורה לא תמצא בגסי הרוח כו'²⁹, אלא דוקא במי שנמצא בתנועה של ביטול, וכמ"ש³⁰ ונפשי כעפר לכל תהי' [שזוהי הדרגא היותר נעלית בענין הביטול, שהרי ישנו הביטול דאנכי תולעת ולא איש³¹, שהוא עדיין

(19) ספר יצירה פ"א מ"ז.
 (20) אגה"ק שם.
 (21) ע"פ פיוט לכה דודי.
 (22) ראה גם המשך תער"ב ח"ג ע' א'ריד ואילך).
 (23) סה"מ תרפ"ט ע' טז ואילך, ובהנסמן שם.
 (24) ירמ' לא, כא.
 (25) סה"מ תרל"ז ח"א ע' סה. ח"ב ע' ע"ג.
 (26) תרכד. תרנ"ן ע' ריט.
 (27) לקו"ת חוקת נו, א ואילך.
 (28) ראה עירובין נה, א.
 (29) "אלקי נצור" בסוף תפלת העמידה (ברכות יז, א). וראה לקו"ת במדבר טו, ריש ע"ג.
 (30) תהלים כב, ז. וראה מו"ק טז, ב.
 (31) לקו"ת חוקת נו, א ואילך.

מציאות של תולעת עכ"פ, ולמעלה מזה הוא הביטול דנפשי כעפר לכל תהי', וכמ"ש³² אם לא שויתי ודוממתי, שהוא כדומם], ודוקא עי"ז נעשה פתח לבי בתורתך³⁰. וכיון שגדול תלמוד שמביא לידי מעשה³³, הרי מובן שכן הוא גם בנוגע לענין המצוות. ובפרט שמצוות נקראים ארץ (לגבי תורה שנקראת שמים), כמבואר בתו"א בתחלתו³⁴ ששלשה נקראו ארץ, כנסת ישראל ותושבע"פ (לגבי תושב"כ שנקראת שמים) ומצוות, וכולן נרמזין במקרא אחד, ארץ ארץ ארץ שמעי דבר ה'³⁵. ובנוגע לכנסת ישראל הרי זה כללות העבודה באופן של ביטול וקבלת עול.

ומוסיף לבאר במאמר³⁶ בנוגע לשלילת היפך הביטול [דכיון שהעבודה צ"ל באופן דסור מרע ועשה טוב³⁷, צריך לבאר גם הקו דסור מרע], שמי שהוא בישות וגסות אינו כלי לאלקות, אדרבה, הוא היפך אלקות, ועד שהרגש הישות (שמרגיש ומחשיב את עצמו כו') הוא מקור לכל מיני רע, וכמ"ש³⁸ ראשית גוים עמלק, דקליפת עמלק הו"ע ההתנשאות בהעזה וחוצפה בלא תגא³⁹, והיינו⁴⁰, שאין זה מצד מעלת השכל או מעלת המדות, ויתירה מזה, שיודע בעצמו שאין בו מעלות כלל, ואעפ"כ הוא בתכלית הישות כו'. ועז"נ ראשית גוים עמלק, שענינו של עמלק, גסה"ר והתנשאות עצמו, הוא ראשית ומקור לז' האומות שהם ז' המדות רעות, כפי שמבאר במאמר⁴¹ פרטי הדברים [ולהעיר שזהו דבר נדיר שהענין דקליפת עמלק יתבאר בהמשך דרושי חודש תשרי, שהרי בדרך כלל מבארים ענין זה בדרושי פ' בשלח ופ' תצא, ובדרושי המועדים הרי זה בדרושי פורים]. ולכן, קליפת עמלק צריך לבטלה לגמרי (ולא כמו בשאר ז' האומות שיכול להיות בהם ענין התיקון כו'), כמ"ש תמחה את זכר עמלק⁴², מחה אמחה את זכר עמלק⁴³, ועי"ז שמבטלים קליפת עמלק מתבררים גם שאר ז' מדות הרעות כו', כמבואר בארוכה בדרושי פורים⁴⁴.

ד) **וזהו** בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, דהנה, בשבת בראשית מתחילה העבודה המסודרת דויעקב הלך לדרכו⁴⁵

(32) שם קלא, ב.
 (33) קידושין מ, ב.
 (34) א, ג.
 (35) ירמ' כב, כט.
 (36) סה"מ שם (ע' 91).
 (37) תהלים לד, טו.
 (38) בלק כד, כ.
 (39) סנהדרין קה, א.
 (40) ראה שערי אורה פז, ב ואילך. סה"מ פר"ת ע' רצג.
 (41) סה"מ תש"ה שם (ע' 92 ואילך).
 (42) תצא כה, יט.
 (43) בשלח יז, יד.
 (44) ראה תו"א תצוה פג, א ואילך. מג"א צה, א ואילך. ובכ"מ.
 (45) לשון הכתוב — ויצא לב, ב. וראה ספר השיחות תרצ"ו ע' 43. וש"נ.